

LIBERALISMI JA DEMOKRATIA

I

Trudovikkien konferenssilla, josta olemme jo puhuneet ja josta on ollut tiedotuksia useissa lehdissä (m.m. „Retshissä” maaliskuun 28 pnä), on sinänsä erikoinen merkitys siltä kannalta katsoen, että se selventää puoluekantaista IV Duuman koko vaalikamppailun suhteen. Sen jälkeen, kun maltilliset liberaalit (kadetit ja „puolueettomat progressistit”) solmivat vaaliliiton ja työläisdemokraatit päättivät vaalitaktiikastaan, oli vain trudovikkien vielä „määriteltävä kantansa”, jotta kuva olisi täydellinen.

Venäjän *kaikki* yhteiskuntaluokat ovat nyt määritelleet kantansa vaalikamppailussa kaikkien vähänkin vakavampien ja huomiota ansaitsevien poliittisten puolueiden muodossa. Ja jos kohta porvaripuolueille, varsinkin niille, jotka ovat asettuneet „pysyvästi” kesäkuun 3 pn valtakomennon rakennukseen, vaalit ovat etupäässä tehostetun mainostuksen aikaa, niin työläisdemokraattien, marxilaisten päätehtävänä vaalikamppailussa on *selittää* kansalle, mikä on erilaisten poliittisten puolueiden *olemus, mikä on minkin* kannalla, mitkä todelliset, elintärkeät intressit ohjaavat eri puolueita ja mitkä yhteiskuntaluokat piilevät tämän tai tuon nimikilven takana.

Tältä kannalta joudumme koskettelemaan *useamman kerran* trudovikkien konferenssia, ja työväenluokan etujen vuoksi meidän tulee kiinnittää erikoista huomiota juuri vastikään mainitsemaamme periaatekysymykseen. Sekä mustasotnialaiset, oikeistolaiset, puolueet että *liberaalit* (kadetit) ovat joko vaiti tästä kysymyksestä tai vääristelevät tuhannella tavalla sen asettelua ja sen ratkaisua, mikä muuten ei johdu eri henkilöiden ymmärtämättömyydestä tai

ilkimielisyydestä, vaan siitä, että tilanherrojen ja porvariston *luokkaedut pakottavat* niitä vääristelemään talonpoikien ja työläisten puolueiden olemusta.

Trudovikit — puolue, joka on etupäässä talonpoikaispuolue — eivät puolestaan ole kiinnostuneet siitä, että oltaisiin vaiti vaikkapa sellaisesta kysymyksestä kuin missä suhteessa liberaalit eroavat demokraateista, mutta he ratkaisevat tämän kysymyksen virheellisesti. Talonpojan, t.s. pikkuisännän, kannalta tuota kysymystä ei voidakaan ratkaista oikein; vain palkkatyöläisen kannalta tuo kysymys *on ratkaistu* — minkä todistuksena ei ole vain teoria, tiede, vaan myös Euroopan kaikkien maiden *kokemus*, Euroopan puolueiden koko taloudellinen ja poliittinen historia varsinkin 19. vuosisadan ajalta.

Tarkastelkaapa vaikka sitä, mitä liberaalit puhuvat trudovikeista ja mitä trudovikit itse puhuvat itsestään. Liberaalien „Retsh”, kadettipuolueen pää-äänenkannattaja, sanoo, että trudovikit ovat eniten kärsineet vuoden 1907 kesäkuun 3 pn vaalilain muutoksista, että trudovikkien taktiikka „ei voi huomattavammin erota” kadettien taktiikasta, sillä kadetit, nähkääs, voivat „toistaa” ja toistavatkin melkein kaiken sen, mitä trudovikit ovat sanoneet. „Vihdoin, vaalisopimukset trudovikkien kanssa voivat ehken olla tarpeellisia”, kirjoittaa „Retsh”, „vain erinäisillä ja lisäksi hyvin harvoilla paikkakunnilla”.

Syventykää tähän arvioon ja te huomaatte, että se on liberaalisen porvarin arvio, sen saman, jonka kesäkuun 3 pn laki tunki syrjään johtoasemasta (mikä sillä oli ollut vuoden 1905 joulukuun 11 pn lain ansiosta), antaen sille samalla kuitenkin huomattavan, demokraateilta *suojatun* oppositioaseman. Me emme teitä, herrat trudovikit, tarvitse emmekä ota teitä vakavammin huomioon, siinä „Retshin” julkilausuman todellinen ajatus. Miksi ette tarvitse? Siksi, että kesäkuun 3 pn laki teki teidät voimattomiksi vaaleissa.

Jokaisen demokraatin ja varsinkin jokaisen työläisen kannalta tärkeitä eivät ole ne puolueet, jotka voimassaolevan vaalilain mukaan nauttivat monopoli- tai etuoikeutta, vaan tärkeitä ovat ne puolueet, jotka edustavat laajoja väestönjoukkoja, m.m. työtätekevää ja riistonalaista väestöä. Mutta kesäkuun 3 pn lakipa *suojelikin* liberaalista porvaria juuri näillä joukoilla, ja siksi nämä joukot eivät ole sille

tärkeitä. Liberaaliset asianajajat ja lehtimiehet tahtovat duumapaikkoja, liberaaliset porvarit tahtovat jakaa vallan Purishkevitshien kanssa — juuri sitä ne tahtovat, mutta talonpoikaisjoukkojen itsenäisen poliittisen ajattelun kehittäminen ja niiden omatoimisuuden kehittäminen luokkana ei ole liberaalista ainoastaan tarpeetonta, vaan suorastaan vahingollistakin. Liberaali tarvitsee valitsijaa, liberaalit tarvitsevat (voidakseen pakottaa Purishkevitshit asettumaan ahtaammalle) väkijoukkoa, joka luottaa heihin ja seuraa heitä, mutta väkijoukon poliittista itsenäisyyttä liberaali pelkää.

Mutta miksi liberaali ei pelkää trudovikkeja, jotka „itsenäisenä”, erikoisesti talonpoikaistolle, t.s. väestön valtaenemmistölle läheisenä puolueena *eivät* sinänsä edusta liberalismia, vaan porvarillista demokratiaa? Juuri siksi, että trudovikit ovat demokraatteja, jotka eivät ole liberaalien suhteen *kyllin* itsenäisiä *eivätkä osaa* taistella liberaaleja vastaan joukkoihin kohdistuvasta vaikutusvallasta! Tähän mitä tärkeimpään Venäjän nykypoliittikan kysymykseen ei voida olla kajoamatta yhä ja yhä uudelleen, mikäli tuohon politiikkaan suhtaannutaan vakavasti, tunnollisesti, periaatteellisesti, eikä veijarimaisen (t.s. liberaalisen) edustajapaikkojen saalistamisen mielessä. Niin kauan kuin aikakauden historialliseksi tehtäväksi Venäjällä jää Venäjän poliittinen uudistaminen demokraattiseen suuntaan, niin kauan tämän uudistamiskysymyksen *koko ytimenä* tulee kiertämättä olemaan se, että *mahdollisimman* laajoista, mitä laajimmista väestönjoukoista tulisi tietoisien demokraattisia, t.s. liberalismiin kaikenlaisen ahdasmielisyyden, rajoituneisuuden, puolinaisuuden ja pelkuruuden täysin määrätietoisia, johdonmukaisia ja jyrkkiä vastustajia. Eikä sellainen työläinen ole vielä tietoinen työläinen, joka ei ole käsittänyt, että *ilman* tämän nykyisen poliittisen tehtävän omaksumista ja toteuttamista ei voida taistella johdonmukaisesti palkkaorjuuden hävittämiseksi.

Kun liberaalit, kadetit, sanovat, ettei heidän „taktiikkansa” eroa „huomattavammin” trudovikkien taktiikasta, niin se on mitä huutavinta tietämättömyyttä tai mitä hävyttömin valhe. Viime vuosikymmenen ajalta Venäjän poliittisen historian joka sivu kumoaa sata- ja tuhatkertaisesti tuon valheen. Venäjän uusin historia todistaa meille venäläisen *kokemuksemme* perusteella, että liberaa-

lien ja talonpoikaisdemokraattien välinen ero on kaikkia „taktiikka”-kysymyksiä määrättömästi syvempi, sillä viimeksi kuluneiden, sanokaamme, kahdeksan vuoden aikana tuo ero on alituisesti ja poikkeuksetta tullut näkyviin siitäkin huolimatta, että tapahtumien kulku on monesti aiheuttanut mitä jyrkimpiä käänteitä „taktiikassa”. Tuo ero on kaikkia „ohjelmia” määrättömästi syvempi, sillä ohjelmista käy ilmi vain se, mitä luokan edistyksellisimmät henkilöt *ajattelevat* luokan tehtävistä ja sen asemasta. Mutta eivät edistyksellisten henkilöiden mielipiteet, vaan miljoonaisten joukkojen toiminta on osoittanut meille sen peruseron, mikä on olemassa toisaalta liberaalisen porvariston ja toisaalta porvarillis-demokraattisen talonpoikaiston *nykyisessä* taloudellisessa ja poliittisessä asemassa. Tästä johtuu, että nykyisen Venäjän „komentoa pitävien voimien” suhteen *luokkaedut* ovat peräti erilaiset. Tästä johtuu, että poliittinen aktiivisuus on kaikilta lähtökohdiltaan ja koko kantavuudeltaan peräti erilaista.

Sekä liberaalista että trudovikista saattaa tuntua, että he ovat poliittisia aateveljiä, koska molemmat „vastustavat Purishkevitshia”. Mutta jos jätätte nämä poliittisten toimihenkilöiden *mielipiteet* ja tarkastelette hieman syvemmältä joukkojen *luokka-asemaa*, niin huomaatte, että *elämässä* liberaalinen porvaristo jakaa poliittiset etuoikeudet Purishkevitshien kanssa ja ne kinastelevat *vain* siitä, tuleeko kaksi kolmannesta noista etuoikeuksista kuulumaan Purishkevitshille ja yksi kolmannes Miljukoveille vaiko päinvastoin. Tarkastelkaa Venäjän nykyisen talonpoikaiston „elämää”, tarkastelkaa sitä taloudellista asemaa, jossa talonpoikaisto maanviljelyksen pikkuisäntien kerroksena on, niin huomaatte, ettei kysymys ole suinkaan poliittisten etuoikeuksien jaosta eikä lainkaan poliittisista etuoikeuksista ja että tässä on sana „*elämä*” pantava lainausmerkkeihin, sillä Purishkevitshien olemassaolo sinänsä merkitsee miljoonien sellaisten pikkuisäntien *nälkäkuolemaa*.

Nyky-Venäjällä on kaksi porvaristoa. Toisena on hyvin rajoitettu kerros kypsiä ja ylikypsiä kapitalisteja, jotka lokakuulaisen ja kadetin muodossa käyvät *käytännössä* keskenään ja Purishkevitshien kanssa jakoa nykyisestä poliittisesta vallasta ja nykyisistä poliittisista etuoikeuksista. Sana nykyiset on käsitettävä melko laajasti, sisällyttäen siihen esim. myös ne etuoikeudet, joita tänään suojelee

vuoden 1907 kesäkuun 3 pn laki, samoin kuin ne, joita eilen suojeli myös vuoden 1905 joulukuun 11 pn laki.

Toisena porvaristona on hyvin laaja kerros aivan kypsymättömiä, mutta tarmokkaasti kypsymään pyrkiviä pikkuisäntiä ja osaksi keskivarakkaita isäntiä, etupäässä talonpoikia, jotka *käytännössä* eivät suinkaan joudu ratkomaan Venäjän historiallisen elämän nykyisen kauden etuoikeuskysymyksiä, vaan sitä kysymystä, miten he pelastuisivat Purishkevitshien *aiheuttamalta* nälkäkuolemalta. Mutta juuri tämä on se kysymys, joka koskee Purishkevitshien vallan itse perusteita yleensä, Purishkevitshien minkälaisen tahansa vallan alkulähteitä.

Venäjän poliittisen vapautuksen koko historia on ensimmäisen ja toisen porvarillisen tendenssin taistelun historiaa. Vapaudesta ja tasa-arvoisuudesta, maan „tasapuolisesta” jaosta ja „narodnikkilaisuudesta” lausuttujen tuhansien ja tuhansien kauniiden sanojen koko merkitys on näiden porvarillisten tendenssien taistelussa. Taistelun lopputuloksena on väistämättömästi muodostuva täysin porvarillinen Venäjä, joka yltäänsä tai suurimmalta osaltaan on maalattu jommallakummalla näistä kahdesta „väristä”. On itsestään selvää, että palkkatyöläiselle tämä taistelu ei suinkaan ole yhdentekevää; päinvastoin, jos hän on tietoinen, niin hän puuttuu siihen mitä tarmokkaimmalla tavalla koettaen saada talonpojan seuraamaan häntä eikä liberaalia.

Juuri tätä koskevat myös ne kysymykset, joihin trudovikien konferenssi ei voinut olla kajoamatta. Näistä kysymyksistä tulemme puhumaan seikkaperäisesti seuraavissa artikkeleissa. Mutta nyt tehkäämme lyhykäinen yhteenveto sanotusta. Trudovikkeja ja kadetteja koskeva kysymys on koko Venäjän poliittisen vapautuksen suurimpia kysymyksiä. Ei ole mitään sen halpamaisempaa, kuin typistää tuo kysymys kesäkuun 3 pn järjestelmässä esiintyvien niiden tai näiden puolueiden „voima”-kysymykseksi, tuon järjestelmän mukaisissa vaaleissa tehtävien niiden tai näiden sopimusten „edullisuus”-kysymykseksi. Päinvastoin, sopimuksia, uusintavaaleja y.m. koskeva osakysymys voidaan ratkaista palkkatyöläisen kannalta oikein vain siinä tapauksessa, kun ollaan selvillä kummankin puolueen, porvarillisten demokraattien (trudovikit) ja porvarillisen liberalismiin (kadetit, „progressistit” j.n.e.), *luokkajuurista*.

II

Trudovikkien konferenssi asetti joukon varsin mielenkiintoisia ja opettavaisia poliittisia kysymyksiä. Meillä on parhaillaan mainio kommentaari sen päätöksiin — hra V. Vodovozovin artikkeli „Työryhmän vaaliohjelmasta” „Zaprosy Zhiznin” 13. numerossa, pietarilaisessa viikkolehdessä, jonka julkaisutyöhön osallistuvat mitä kiinteimmin hrat Kovalevski ja Blank. Hra Vodovozovin kommentaari ei ole „mainio” tietenkään meidän kannaltamme katsoen, vaan sen vuoksi, että se antaa oikean kuvan trudovikkien mielipiteistä ja pyrkimyksistä. Jokaisen, jota kiinnostaa Venäjän demokraattisten yhteiskunnallisten voimien merkitys, tulee suhtaantua mitä huomaavaisimmin hra Vodovozovin artikkeliin.

„Työryhmä”, kirjoittaa hän, „lähtee siitä vakaumuksesta, että historian nykyisenä ajankohtana talonpoikaiston, työväenluokan ja työtätekevän sivistyneistön edut eivät suinkaan ole ristiriidassa keskenään, vaan ne ovat miltei yhtäläisiä; yksi puolue voisi siis täydellisesti palvella näiden kolmen yhteiskuntaluokan etuja. Mutta historiallisten ehtojen pakosta työväenluokka löysi edustajakseen sosialidemokraattisen puolueen, joten työryhmän tulee luonnollisesti olla etupäässä talonpoikaiston poliittisena edustajana. Sellaisena se on ollutkin”.

Tässä näkyy heti se perusvirhe, minkä tekevät kaikki narodnikit aina „vasemmistolaisimpia” myöten. He lähtevät sellaisesta „vakaumuksesta”, mikä on ristiriidassa taloustieteen kaikkien totuuksien ja koko niiden maiden kokemuksen kanssa, jotka ovat eläneet Venäjän nykykauden tapaisia kausia. He pitävät yhä kiinni noista „vakaumuksista”, vieläpä silloinkin, kun Venäjän historiallinen kokemus pakottaa heidät myöntämään, että tapahtumien kulku kumooa nuo vakaumukset meidänkin maaperällämme.

Trudovikkien toinen lause lyö korvalle ensimmäistä. Jos yksi puolue voisi palvella sekä työväenluokan että talonpoikaiston etuja, niin mistä sitten muodostuisi erikoinen työväenluokan puolue? Mutta koska se on muodostunut ja lujittunut Venäjän historian erikoisen tärkeällä, erikoisen kriittisellä kaudella (1905) ja koska trudovikkienkin täytyy sanoa itselleen, että työväenluokka „löysi” puolueensa „historiallisten ehtojen pakosta”, niin „historiallisten ehtojen pakko” on siis *kumonnut* trudovikkien „vakaumukset”.

Koska trudovikit *ovat osoittautuneet* talonpoikaiston puolueeksi, vaikka vakaumuksiensa mukaisesti heidän ei pitäisi olla ainoastaan talonpoikaism puolue, niin heidän vakaumuksensa ovat siis virheellisiä, sinänsä harhakuvitelma. Ja tuo harhakuvitelma on nimenomaan sellainen, millainen oli Euroopan *kaikkien* porvarillis-demokraattisten puolueiden harhakuvitelma feodalismiin ja absolutismiin vastaisen taistelun kaudella. „Ei-luokkapuolue”-aate oli muodossa tai toisessa vallitsevana, jota paitsi „historiallisten ehtojen pakko” kumosi alinomaan tämän aatteen, pirstoi tämän harhakuvitelman. Ponnistukset eli pinnistykset „yhden puolueen” ulottamiseksi käsittämään eri luokkia ovat ominaisia juuri porvarilliselle demokratismille sinä kautena, jolloin se on joutunut näkemään päävihollisensa takanaan eikä edessään, maaorjanomistajissa eikä proletariaatissa.

Pyrkimys „käsittämään” eri luokkia lähentää trudovikkeja kadetteihin: nämäkin tahtovat olla *luokkien yläpuolella oleva puolue* ja samoin vakuuttavat, että työväenluokan, talonpoikaiston ja työtätekevän sivistyneistön „edut ovat miltei yhtäläisiä”. Työtätekevällä sivistyneistöllä he tarkoittavat myös herroja Maklakoveja! Tietoinen työläinen on aina taisteleva kaikkia sellaisia aatteita vastaan, joiden sisältönä on luokkien yläpuolella oleva puolue, kaikkea palkkatyöläisten ja pikkuisäntien välillä olevan luokkakuilun hämäämistä vastaan.

Mutta jos kohta trudovikkien ja kadettien yhtäläisyys on siinä, että kummatkin uskovat porvarillisen ennakkoluuloisesti eri luokkien yhteensulautumismahdollisuuteen, niin ero heidän välillään on siinä, *minkä* luokan puoleen tapahtumien kulku vetää toisen ja toisen noista puolueista vastoin niiden tahtoa ja toisinaan vastoin niiden eri jäsenten tietoisuutta. Trudovikit on historia opettanut pysyttelemään lähempänä totuutta, sanomaan, että he ovat talonpoikaism puolue. Kadetit sanovat edelleenkin itseään demokraateiksi, vaikka he todellisuudessa ovat vastavallankumouksellisia liberaaleja.

Valitettavasti trudovikit eivät tajua läheskään selvästi tätä viimeksi mainittua totuutta — se on heille siinä määrin epäselvä, että heidän konferenssinsa virallisissa päätöksissä *ei* luonnehdita lainkaan kadetteja. Virallisissa päätöksissä puhutaan vain sopimuksista, joita tehtäisiin „*ensi vuorossa*

sosialidemokraattien ja sitten kadettien kanssa". Se ei riitä. Vaalisopimuskysymys voidaan ratkaista oikein, johdonmukaisesti, periaatteellisesti *vasta* sitten, kun ollaan täysin selvillä siitä, millainen on sopivien puolueiden luokaluonne, missä on niiden peruseroavaisuus ja missä niiden edut lyövät väliaikaisesti yhteen.

Tästä puhutaan vain hra Vodovozovin kommentaarissa. „Retsh”, pannessaan merkille hänen artikkelinsa ja sitä käsitellessään, on pyrkinyt kokonaan *salaamaan* lukijalta juuri nämä kohdat. Mielestämme on ehdottomasti pysähdyttävä tarkastelemaan huomaavaisesti näitä kohtia.

„Työryhmä”, kirjoittaa hra Vodovozov, „käsitti hyvin, että Venäjän nykyinen järjestelmä on absolutismin ja mielivallan järjestelmä, ja siksi se suhtautui jyrkän tuomitsevasti kaikkiin sellaisiin puheisiin, joilla kadettipuolue tahtoi tiedottaa urbi et orbi *, että Venäjällä on perustuslaillinen järjestelmä, ja suhtautui kielteisesti juhlallisuuksiin, joita järjestettiin Englannin ja Ranskan parlamenttien edustajille Venäjän perustuslaillisuuden manifestoimiseksi. Työryhmälle ei ollut epäilyksenalaista se, että vain koko valtio- ja yhteiskuntajärjestelmän perinpohjainen ja syvälinen mullistus voi johtaa Venäjän oikean ja terveen kehityksen tielle; sen vuoksi se suhtautui myötätuntoisesti sellaisen vakaumuksen kaikkiin ilmauksiin yhteiskunnallisessa elämässämme. Juuri tämä vakaumus uursi syvän kuilun sen ja kadettipuolueen välille”... ja hieman myöhemmin toistuu sama ajatus „kadettien säyseästä evolutionismista ja tuon evolutionismin luomasta kadettien taktiikasta”, joka „on aina etäännyttänyt trudovikkeja enemmän kadeteista kuin sosialidemokraateista”.

Ymmärtäähän sen, miksi kadettien „Retshin” piti huolehtia tämän ajatuksen salaamisesta lukijoiltaan. Siinä ilmeisesti halutaan vetää raja demokratismiin ja liberalismiin välille. Raja on epäilemättä olemassa, mutta vaikka hra Vodovozov puhuukin „syvästä kuilusta”, niin hänen käsityksensä tuosta rajasta ei ole kovinkaan syvälinen. Hänestä ero on oikeastaan taktiikassa ja tilannearviossa: trudovikit ovat perinpohjaisen mullistuksen kannalla, kadetit ovat säyseitä evolutionisteja; trudovikit ovat sitä mieltä, että järjestelmämme on absolutistinen, jota vastoin kadetit

* — koko maailmalle. Toim.

ovat sitä mieltä, että meillä on, luoja kiitos, perustuslaki. Tuollaista eroavaisuutta voi olla saman luokan oikeisto- ja vasemmistosiiiven välillä!

Rajoittuuko trudovikkien ja kadettien eroavaisuus tähän? Eikö hra Vodovozov itsekin tunnustanut, että trudovikit ovat talonpoikaiston puolue? Eikö esim. Purishkevitchiin ja purishkevitchilaisuuteen nähden talonpoikaiston *luokkasemassa* ole piirteitä, jotka erottavat sen liberaalisen porvariston asemasta?

Ellei ole, niin siinä tapauksessa ero trudovikkien ja kadettien välillä ei ole syvä edes feodalismiin ja absolutismiin suhtaantumisenkaan kannalta. Jos on, niin siinä tapauksessa on asetettava etualalle nimenomaan *luokka-etujen* eroavaisuus eikä niitä „mielipide”-eroavaisuuksia, jotka koskevat absolutismia ja perustuslakia tai rauhallista kehitystä.

Trudovikit tahtovat olla kadetteja radikaalisempia. Se on mainiota. Mutta heidän radikalisminsa olisi johdonmukaisempaa ja syvällisempää, jos heillä olisi selvä käsitys liberaalis-monarkistisen porvariston luokkaolemuksesta ja jos he ohjelmassaan sanoisivat suorat sanat kadettien vastavallankumouksellisesta liberalismista.

Suotta siis hra Vodovozov vetoaa „puolustukseksi” ulkonaisiin esteisiin, joiden vuoksi trudovikkien muka „täytyi laatia päätöslauselma, jossa oleellimmat kohdat peitettiin lukijain enemmistölle epäselvällä viittauksella „työryhmän ohjelmaan”, jota heidän on vaikea saada käsiinsä”. Ensinnäkään trudovikkien ei ollut mikään pakko rajoittua noiden esteiden piirittämään areenaan; rajoittamalla siihen he osoittavat aivan kuin likvidaattorimmekin, etteivät he eroa kyllin syvällisesti kadeteista. Toiseksi, kadettien liberalismin luokkaolemuksen ja vastavallankumouksellisuuden formuloiminen oli täysin mahdollista millä areenalla tahansa.

Huomaamme siis, että trudovikkien horjahtelut kadettien ja sosialidemokraattien välillä eivät ole satunnaisia, vaan ne johtuvat niistä varsin syvällistä ja perustavaa laatua olevista olosuhteista, joihin talonpoikaisto on saattettu. Se, että he asemaltaan ovat välillä, syrjässä porvarin ja proletaarin avoimesta taistelusta, pitää yllä harhakuvitelmia luokkien ulko- tai yläpuolella olevasta puolueesta. Isännälle ja pikkuisännälle yhteisesti ominaiset

porvarilliset ennakkoluulot lähentävät trudovikkeja ja kadetteja. Siitä johtuu, että porvarillisina demokraatteina trudovikit eivät ole kyllin johdonmukaisia edes taistellessaan Purishkevitchien vallan perustuksia vastaan.

Tietoisten työläisten tehtävä on olla apuna yhdistämässä niitä talonpoikaisdemokraatteja, jotka ovat vähimmin riippuvaisia liberaaleista ja vähimmin alttiita näiden vaikutukselle, johdonmukaisimpia ja päättäväisimpiä. Valtavan suurten talonpoikaisjoukkojen asema on sellainen, että hra Vodovozovin formuloimilla pyrkimyksillä „perinpohjaiseen ja syvälliseen mullistukseen” on tavattoman lujat, laajalle haarautuneet ja syvälle maahan tunkeutuneet juuret.

„Zvezda” №№ 27 (63) ja 32 (68);
huhtikuun 8 ja 19 pnä 1912
Allekirjoitus: P. P.

Julkaistaan „Zvezda” lehdessä
tekstin mukaan

